

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U003239

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 31-07-2025

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: Наказ ХНУ імені В. Н. Каразіна № 0302-Зк/1242 від 12.08.2025 р.

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кривко Марина Юріївна

2. Maryna Kryvko

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-5051-5059

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 011

Назва наукової спеціальності: Освітні, педагогічні науки

Галузь / галузі знань: освіта

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Освітні, педагогічні науки

Дата захисту: 28-07-2025

Спеціальність за освітою: Українська мова та література, англійська мова

Місце роботи здобувача: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, 4, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 9484

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, 4, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, 4, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 14, 14.27, 14.35, 14.91, 14.09

Тема дисертації:

1. Тенденції розвитку полікультурної освіти студентів університетів у Федеративній Республіці Німеччини
2. Trends in the development of multicultural education of students in the Federal Republic of Germany

Реферат:

1. Дисертацію присвячено вивченню тенденцій розвитку полікультурної освіти студентів університетів у ФРН. У роботі проаналізовано генезу цієї освіти в Німеччині, виокремлено три її етапи (1871–1945, 1945–1990, 1990 – дотепер), охарактеризовано основні риси кожного з них. Визначено ступінь наукової розробленості проблеми в українському та німецькому науковому дискурсі, систематизовано ключові підходи до її розуміння. Установлено, що попри відсутність уніфікованого трактування, провідною ідеєю полікультурної освіти є розвиток толерантного ставлення до культурних відмінностей. Полікультурна освіта розглядається як процес формування знань, умінь, навичок та цінностей, необхідних для продуктивної міжкультурної взаємодії. Визначено завдання полікультурної освіти студентів у ФРН, серед яких – усвідомлення власного етноцентризму, формування поваги до культурної самобутності, готовність до співпраці з представниками інших культур. У роботі описано закономірності, принципи (гуманізм, діалог культур, мультикультурність тощо) та функції (філософсько-культурологічна, етико-гуманістична, особистісно-розвивальна тощо) цієї освіти. Проаналізовано формальні (академічні програми, магістерські курси) й неформальні (тренінги,

конкурси, проекти) форми здійснення полікультурної освіти в німецьких університетах. Виокремлено основні компетентності, яких мають набути студенти в процесі навчання, та ключові підходи до реалізації полікультурної освіти (міграційний, бікультурний, антропологічний тощо). З'ясовано, що система вищої освіти ФРН є відкритою, варіативною та зорієнтованою на інтернаціоналізацію. Сформульовано провідні тенденції розвитку полікультурної освіти у ФРН, зокрема модернізацію магістерських програм, створення дуальних освітніх моделей, підтримку студентських ініціатив. Узагальнено досвід німецьких ЗВО у сфері полікультурної освіти та визначено перспективи творчого застосування напрацювань ФРН в українських умовах: створення спеціальних курсів, розширення академічного обміну, впровадження елементів полікультурності у формальну й неформальну освіту. Наукова новизна полягає в тому, що уперше узагальнено етапи розвитку полікультурної освіти у ФРН, систематизовано теоретичні підходи до її реалізації, окреслено напрями використання німецького досвіду в українському контексті. Практичне значення полягає в тому, що результати можуть бути використані в освітньому процесі українських ЗВО, під час розробки програм з формування полікультурної компетентності студентів.

2. The dissertation is devoted to studying the trends in the development of multicultural education for university students in the Federal Republic of Germany (FRG). The study analyzes the genesis of multicultural education in Germany, identifies three key stages of its development (1871–1945, 1945–1990, 1990–present), and outlines the main characteristics of each. The degree of scholarly elaboration of the problem in Ukrainian and German academic discourse is determined, and the main theoretical approaches to understanding multicultural education are systematized. It is established that, despite the absence of a unified definition, the core idea of multicultural education is the promotion of tolerance toward cultural differences. Multicultural education is viewed as a process of developing the knowledge, skills, competencies, and values required for productive intercultural interaction. The dissertation outlines the key objectives of multicultural education for students in Germany, including awareness of one's own ethnocentrism, respect for cultural identity, and readiness to cooperate with representatives of other cultures. The research describes the patterns, principles (humanism, dialogue of cultures, multiculturalism, etc.), and functions (philosophical and cultural, ethical and humanistic, personal and developmental, etc.) of multicultural education. The study analyzes both formal (academic programs, master's courses) and non-formal (trainings, competitions, projects) forms of multicultural education in German universities. It identifies the core competencies students are expected to develop and the key pedagogical approaches used (migration, bicultural, anthropological, among others). It is revealed that the German higher education system is open, diverse, and focused on internationalization. Major development trends in multicultural education are highlighted, including the modernization of master's programs, implementation of dual degree models, and support for student initiatives. The dissertation generalizes the experience of German higher education institutions in multicultural education and outlines promising directions for the creative application of this experience in Ukraine, such as the development of specialized courses, expansion of academic exchange, and the integration of multicultural components into both formal and non-formal education. Scientific novelty lies in the fact that, for the first time, the stages of development of multicultural education in Germany are comprehensively summarized, theoretical approaches to its implementation are systematized, and possible applications of German experience in the Ukrainian context are outlined. Practical significance lies in the applicability of the results for improving the educational process in Ukrainian universities, particularly in the development of programs aimed at fostering multicultural competence among students.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Кривко М. Ю. Полікультура освіта як невід’ємна складова вищої освіти в Німеччині. ScienceRise: Pedagogical Education. 2025. №1(62). С. 18-21. DOI: <https://doi.org/10.15587/2519-4984.2025.325715>. URL: https://journals.uran.ua/sr_edu/article/view/325715/316893.
- Кривко М.Ю. Визначення поняття “полікультурна освіта” у наукових працях вітчизняних і німецьких учених. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. 2023. №89. С. 28-32 DOI: <https://doi.org/10.32782/19925786.2023.89.5>. URL: <http://www.pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2023/89/5.pdf>.
- Кривко М.Ю. Нормативно-правова база полікультурної освіти в Німеччині. Вісник науки та освіти. 2023. № 10(16). С.663 – 674 DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-10\(16\)-663-674](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-10(16)-663-674). URL:<http://perspectives.pp.ua/index.php/vno/article/view/7146/7187>.
- Кривко М.Ю. Полікультурна освіта в Німеччині як педагогічна проблема. Інноваційна педагогіка. 2023. Вип. 64, Т.1. С. 21-24 DOI:<https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/64.1.3>. URL: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2023/64/part_1/3.pdf.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0125U001676

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ткачова Наталія Олександрівна

2. Natalia Tkachova

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0009-0004-6586-6435

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, 4, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Малихін Олександр Володимирович
2. Olexandr Malykhin

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.09**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0001-6042-6298**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Інститут педагогіки Національної академії педагогічних наук України**Код за ЄДРПОУ:** 02141221**Місцезнаходження:** вул. Богдана Хмельницького, буд. 10, Київ, 01030, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Національна академія педагогічних наук України**Ідентифікатор ROR:****Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Терентьева Наталія Олександрівна
2. Natalia Terentieva

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.01**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0002-3238-1608**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Національний університет біоресурсів і природокористування України**Код за ЄДРПОУ:** 00493706**Місцезнаходження:** вул. Героїв Оборони, буд. 15, Київ, 03041, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України**Ідентифікатор ROR:****Рецензенти****Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Віротченко Світлана Андріївна
2. Svitlana Virotschenko

Кваліфікація: к. філол. н., доц., 10.02.04**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0001-7927-5696**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, 4, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Котова Анна Володимирівна

2. Anna Kotova

Кваліфікація: к. пед. н., доц., 13.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8362-9055

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, 4, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Лунячек Вадим Едуардович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Лунячек Вадим Едуардович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Шевченко Андрій Олександрович

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна